

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ J. K.**, nar. X., bývajúceho v S., **2/ M. I.**, bývajúcej v S., **3/ A. B.**, bývajúcej v S., **4/ Š. V.**, bývajúceho v S., **5/ J. V.**, bývajúceho v S., **6/ M. Š.**, bývajúcej v S., **7/ A. K.**, bývajúcej v Ž., zastúpení JUDr. P. P., advokátom v S., **8/ A. D.**, bývajúceho v M., **9/ P. D.**, bývajúceho v M., **10/ V. Š.**, bývajúcej v Ž., **11/ M. D.**, bývajúceho v B., **12/ J. K.**, bývajúcej v P., **13/ I. N.**, bývajúcej v L., **14/ J. S.**, bývajúcej v N., **15/ J. M.**, bývajúcej v M., **16/ V. Š.**, bývajúcej v S., **17/ P. D.**, bývajúceho v P., toho času na neznámom mieste, zastúpený JUDr. J. J, vyšším súdnym úradníkom Okresného súdu Bardejov, proti žalovaným **1/ K. L.**, bývajúcej v S., zastúpenej B., so sídlom v P., **2/ W. S.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. R. B., advokátom v P., **o neplatnosť kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 13 C 806/2002, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. apríla 2011 sp. zn. 11 Co 64/2010, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. apríla 2011 sp. zn. 11 Co 64/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 5. septembra 2007 č.k. 13 C 806/2002-830 žalobu žalobcov o vyslovenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej 13. novembra 1992 medzi žalovanou 1/ ako predávajúcou a žalovanou 2/ ako kupujúcou zamietol. Vychádzajúc z právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v uznesení z 21. decembra 2005 sp. zn. 7 Co 154/2005, ktorým bol zrušený rozsudok Okresného súdu Poprad zo 7. júna 2005 č.k. 13 C 806/2002-582, prvostupňový súd skúmal, či boli splnené podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam prevedeným napadnutou kúpnu zmluvou vydržaním v prospech žalovanej 2/. Darovacia zmluva medzi nebohú T. V. a žalovanou 1/ bola uzavretá 7. júna 1991, pričom žalovaná 1/ začala s predmetnou nehnuteľnosťou nakladať ako s vlastnou, o čom svedčí aj skutočnosť, že prostredníctvom svojho zaťa požiadala o vydanie pôdy od P. (napr. č.l. 214 a nasl.), pri jednaniach

s JUDr. F., vtedy zástupcom žalovanej 2/, vystupovala ako vlastníčka týchto pozemkov. Následne žalovaná 1/ 13. novembra 1992 uzavrela kúpnu zmluvu so žalovanou 2/, ktorou na ňu previedla nehnuteľnosti darované nebohou T. V.. Súd skúmal oprávnenosť držby – dobromyseľnosť držiteľa o tom, že mu vec alebo právo patrí, a to tak voči žalovanej 1/, ako aj voči žalovanej 2/. Skúmal, či žalovaná 1/ mohla vedieť, že darovacia zmluva, ktorú uzatvárala s nebohou T. V., by mohla byť (absolútne) neplatným právnym úkonom z dôvodu duševnej poruchy menovanej, ktorá ju činí nespôsobilou na právne úkony, najmä s ohľadom na rozsudok Okresného súdu Poprad z 21. januára 2002 č.k. 9 C 1592/1998-220. Výsluchom svedkov zistil, že žiaden z nich nemal pochybnosti o tom, že by nebohá T. V. mala trpieť duševnou poruchou, ktorá by jej bránila chápať význam právnych úkonov. Vedela sa orientovať, vedela, kde je, čo práve robí, s kým sa rozpráva, navonok sa neprejavovala ako trpiaca nejakou poruchou. Ošetrojúca lekárka nebohej T. V., MUDr. R. K., sa vyjadrila, že T. V. nikdy nebola liečená v súvislosti s duševnými poruchami, a ona nikdy neuvažovala, že by u pani V. odporučila pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Na základe svedeckých výpovedí, ako aj ošetrojúcej lekárky súd dospel k záveru, že rozsah duševných zmien T. V. nemusel byť pri bežnej komunikácii postrehnuteľný. Žalovaná 2/ sa držby ujala odo dňa uzavretia napadnutej kúpnej zmluvy, t.j. od 13. novembra 1992 s tým, že nehnuteľnosti kupovala od žalovanej 1/ ako od vlastníčky na základe predloženého listu vlastníctva. Od uzavretia zmluvy sa správala ako vlastníčka. Už v decembri 1992 požiadala o udelenie súhlasu k použitiu poľnohospodárskej pôdy pre nepoľnohospodárske účely (stavebné – rozšírenia areálu) a aj inak nakladala s pozemkami ako s vlastnými, platila daň z nehnuteľností, rokovala s P. o užívaní pozemkov, na ktorých ešte nemohla realizovať stavebné práce. Súd uzavrel, že do doby oprávnenej držby pozemkov žalovanou 2/ možno započítať dobu, po ktorú pozemky oprávnene držala žalovaná 1/, a teda desaťročná vydržacia doba ustanovená v § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre vydržanie nehnuteľnosti uplynula 7. júna 2001. Týmto momentom sa žalovaná 2/ stala vlastníčkou predmetných pozemkov vydržaním. Vzhľadom na nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním žalovanou 2/, nie je zo strany žalobcov preukázaný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. O trovách konania súd rozhodol podľa § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 21. mája 2008 sp. zn. 11 Co 100/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Súčasne vo výroku rozsudku pripustil dovolanie voči svojmu rozhodnutiu v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., s tým, že za otázku zásadného právneho významu

považoval otázku, či spor medzi žalobcami a žalovanou 1/ o neplatnosť darovacej zmluvy, ktorá časovo predchádzala napadnutej kúpnej zmluve ohľadom tej istej nehnuteľnosti uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/, mal vplyv na dobromyseľnosť držby žalovanej 2/, ak o tomto spore mala počas plynutia vydržacej doby vedomosť. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v danom prípade žalovaná 2/ predmetnú nehnuteľnosť nadobudla do vlastníctva vydržaním. Nie je teda daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/, pretože právne postavenie žalobcov by sa ani v prípade opačného rozhodnutia nijako nezmenilo. Za začiatok plynutia vydržacej doby však považoval nie deň uzatvorenia darovacej zmluvy medzi nebohou T. V. a žalovanou 1/, t.j. 7. jún 1991, ale až moment registrácie tejto zmluvy, t.j. 7. apríl 1992. Žalovaná 1/ držala nehnuteľnosť až do 31. augusta 1993, kedy bol povolený vklad kúpnej zmluvy, ktorou previedla nehnuteľnosti na žalovanú 2/, tzn. že vydržacia doba uplynula 7. apríla 2002. Žaloba v danej veci bola podaná 14. novembra 2002, teda po uplynutí uvedenej doby. Súd nemal pochybnosti o dobromyseľnosti držby oboch žalovaných. Osoba, ktorá je zapísaná ako vlastníka nehnuteľnosti v príslušnej evidencii, nemôže pochybovať o oprávnenosti svojej držby a ani o tom, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti až do momentu, kedy je preukázaný opak. Existencia sporu o platnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi T. V. a žalovanou 1/ nemohla sponchybníť oprávnenosť jeho držby ako vlastníka nehnuteľnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 28. septembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 228/2009 na dovolanie žalobcov 1/ až 8/ rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolací súd sám nevyslovil a riadne neodôvodnil svoj právny názor na položenú dovolaciu otázku, ktorá zároveň vymedzuje rozsah preskúmania dovolaním napadnutého rozsudku. Dovolací súd preto konštatoval nepreskúmateľnosť rozsudku v tomto rozsahu. Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že odvolací súd v prípade pripustenia dovolania voči svojmu potvrdzujúcemu rozsudku nielenže znáša povinnosť naformulovať dovolaciu otázku, ale sa ňou vo svojom rozhodnutí musí aj zaoberať a predložiť ním odôvodnený právny záver. Dovolací súd len preskúmava správnosť a zákonnosť tohto právneho záveru. Dovolací súd sa následne buď stotožní s názorom odvolacieho súdu (dovolanie zamietne), alebo zaujme opačné stanovisko. Nemôže však sám túto otázku riešiť.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 12. apríla 2011 sp. zn. 11 Co 64/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a určil, že kúpna zmluva z 13. novembra 1992 uzavretá medzi K.

L. ako predávajúcou na jednej strane a W. ako kupujúcou na druhej strane, registrovaná Katastrálnym úradom v K. pod č. V. dňa 31. augusta 1993 je neplatná. Rozhodnutie odôvodnil tým, že je nepochybné, že žalovaná 2/, keď vstupovala do držby k predmetnej nehnuteľnosti vychádzala z toho, že žalovaná 1/ je zapísaná ako vlastníčka nehnuteľnosti, a teda za obdobie od vkladu kúpnej zmluvy, t.j. od 31. augusta 1993 až do podania tejto žaloby bola z hľadiska oprávnenosti držby nepochybne, so zreteľom na všetky okolnosti, dobromyseľná. Odvolací súd doplnil dokazovanie oboznámením sa so spisom Okresného súdu Poprad sp. zn. 9 C 1592/98 a najmä so znaleckým posudkom na č.l. 18-25, ďalej s posudkom MUDr. E. L. na č.l. 113. Znalecké posudky súd na pojednávaní prečítal a na základe týchto listinných dôkazov dospel k záveru, že držba predmetnej nehnuteľnosti žalovanou 1/ za obdobie od uzavretia darovacej zmluvy, resp. od jej registrácie 7. apríla 1992 až do uzavretia kúpnej zmluvy 13. novembra 1992 nebola držbou oprávnenou, pretože so zreteľom na všetky okolnosti nebola dobromyseľná. Taktiež obdobie od 13. novembra 1992, kedy bola uzavretá kúpna zmluva, až do jej vkladu, t.j. do 31. augusta 1993, nemôže byť obdobím oprávnenej držby či už žalovanou 1/ alebo žalovanou 2/. So zreteľom na všetky okolnosti mohla byť žalovaná 2/ oprávnenou držiteľkou až od momentu, kedy kúpna zmluva bola zavkladovaná na správe katastra, t.j. od 31. augusta 1993. Do tohto obdobia si mohla len prípadne započítať oprávnenú držbu predmetnej nehnuteľnosti žalovanou 1/, čo však nebolo možné, keďže žalovaná 1/ oprávnenou držiteľkou nebola. Odvolací súd vychádzal z toho, že žalovaná 1/ žila s dárkyňou, poznala jej zdravotný stav i zmeny zdravotného stavu a musela si byť vedomá, že uzatvára darovaciu zmluvu s osobou, ktorá si neuvedomuje, aký právny úkon robí. Odvolací súd ešte v tejto súvislosti poukázal na závery znaleckých posudkov prečítaných na odvolacom pojednávaní, podľa ktorých v uvedenom období T. V. bola v niektorých obdobiach dezorientovaná, trpela transitórnymi amentnými stavmi. Stav pri danej poruche býva kolísavý, teda niekedy lepši, niekedy horši, ale v podstate poruchy menia osobnosť. Celkový útlm psychických procesov znamená zníženú kritičnosť, nedostatok pevnej vôle, nedostatok rozhodnosti a poruchy pamäti sa prejavili aj pri predmetnom právnom úkone. Jej osobnosť bola v čase podpisu zmluvy zmenená artériosklerotickým procesom a pri zhoršenej pamäti mohla aj zabudnúť na predchádzajúci dohovor medzi dedičmi. Tiež MUDr. E. L. konštatovala vo svojom znaleckom posudku, že už v roku 1978 existovala lekárska správa ošetrojúceho lekára, ktorý konštatoval stareckú demenciu. Odvolací súd práve na základe týchto zistení mal za to, že v uvedenom období žalovaná 1/ mala o týchto zmenách zdravotného stavu vedomosť, bola si vedomá toho, aký je zdravotný stav T. V., a teda aj toho, že nie je schopná darovaciu zmluvu uzavrieť ako osoba, ktorá si je vedomá, aký právny úkon

uzatvára a aké dôsledky sú z tohto právneho úkonu. Odvolací súd preto urobil záver o tom, že obdobie držby predmetnej nehnuteľnosti žalovanou 1/ nebolo možné hodnotiť ako držbu dobromyseľnú so zreteľom na všetky okolnosti, a teda započítať toto obdobie držby do vydržacej doby žalovanej 2/. Zároveň konštatoval, že žalobcovia majú na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Na základe uvedeného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel (§ 220 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/. Žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Poukázala na to, že v predmetnej veci nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Rozhodnutím súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy sa nijakým spôsobom neurčilo vlastníctvo k jej predmetu. Na takomto určení nemôžu mať žalobcovia právny záujem, nakoľko takýto rozsudok súdu im nepriznáva ich dedičské právo, ktorého sa domáhajú. Konečným záujmom žalobcov teda preukázateľne nie je určenie neplatnosti kúpnej zmluvy ale priznanie vlastníckeho práva k svojim dedičským podielom, t.j. určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej T. V.. Oba súdy sa preto zbytočne zaoberali otázkou vydržania namiesto toho, aby sa v súlade so zásadou hospodárnosti konania zaoberali otázkou existencie naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd na základe dôkazu – znaleckého posudku, ktorého podstatné časti na pojednávaní prečítal mal za to, že T. V. sa musela okoliu javiť ako osoba nespôsobilá na právne úkony. Žalovaná 1/ pritom toto tvrdenie od počiatku popierala. Žalovaná 1/, na rozdiel od svojich súrodencov sa o matku osobne starala, poznala ju a nikdy nemala ani najmenší dojem, že jej matka si nie je vedomá dôsledkov svojho konania. Okrem nej túto skutočnosť potvrdili aj ďalší svedkovia, ktorí zhodne potvrdili, že T. V. do konca života komunikovala, všetkému rozumela a nikomu z týchto svedkov sa nejavila ako osoba, ktorá má duševné problémy. Pritom ide o svedkov, ktorí si T. V. pamätajú, vídali ju, poznali. Z medicínskej praxe je známe, že nie každá nespôsobilá osoba sa takto musí javiť aj iným osobám. Žalovaná 1/ bola s matkou denne a nikdy nemala pocit, že by jej matka nebola spôsobilá na darovací úkon. Nehnuteľnosti nadobudla preto dobromyseľne a ako také ich predala žalovanej 2/. Ak bola nespôsobilosť T. V. taká zjavná, nie je zrejmé, z akého dôvodu bola 7. októbra 1992 prostredníctvom právneho zástupcu písomne vyzvaná na vyrovnanie dedičského podielu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie aj žalovaná 2/. Žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť a potvrdiť rozsudok okresného súdu alebo napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Zdôraznila, že dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu z čisto formálneho dôvodu, pretože odvolací súd sám nevyslovil a riadne neodôvodnil svoj právny názor na položenú dovolaciu otázku, pričom dovolací súd nemohol túto otázku sám riešiť. Dovolací súd tak nezaujal k položenej dovolacej otázke alebo k rozhodnutiu odvolacieho súdu žiadny relevantný právny názor, ktorý by mohol odôvodňovať iný záver odvolacieho súdu, a už vôbec nie taký, ktorým by odvolací súd bol v ďalšom rozhodovaní viazaný. V oboch prípadoch odvolací súd rozhodoval o rovnakom odvolaní voči rozsudku prvostupňového súdu bez toho, aby došlo k akejkoľvek zmene skutkového stavu alebo dôkazov. V čase vynesenia napadnutého rozsudku odvolacím súdom bolo konanie v rovnakom stave, v akom sa nachádzalo v čase vynesenia jeho predchádzajúceho rozsudku (datovaného 21. mája 2008). Rozhodovanie súdu tak nemohlo byť nijako ovplyvnené novým skutkovým stavom alebo dôkazmi, ktoré by sa mohli medzitým vyskytnúť alebo objaviť. Odvolací súd v identickom zložení dospel pri posudzovaní tej istej skutkovej a právnej otázky vo svojich dvoch rozhodnutiach k diametrálne odlišnému záveru. V napadnutom rozsudku odvolací súd zaujal presne opačný právny názor ako vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí v danej veci. Rozhodnutie preto pokladá za prekvapivé a takýto postup považuje za porušenie princípu právnej istoty. Žalovaná nemohla predvídať zmenu právneho názoru a v konečnom dôsledku aj rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolateľka zároveň rozhodnutie súdu pokladá za arbitrárne a nezákonné. Je názoru, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Prečítanie znaleckých posudkov odvolacím súdom na pojednávaní nemožno v žiadnom prípade považovať za doplnenie dokazovania. Odvolací súd otázku dobromyseľnosti žalovanej 1/ ako riadne evidovanej vlastníčky nesprávne právne posúdil, a to dokonca v rozpore so svojím predchádzajúcim vlastným právnym názorom. Jednoznačnosť záveru odvolacieho súdu ohľadne dobromyseľnosti žalovanej nemá žiadnu oporu v zisteniach a vykonanom dokazovaní. Rovnako podotkla, že na požadovanom určení nie je naliehavý právny záujem, pričom odvolací súd sa ani s námietkou nedostatku naliehavého záujmu nevysporiadal.

K dovolaniu žalovaných sa vyjadrili žalobcovia 1/ až 7/ a navrhli dovolanie/a odmietnuť, resp. zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na obsah dovolaní ako aj na zákonnú povinnosť odvolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným. Dovolatelia vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietali a tieto nezistil ani dovolací súd.

Ako jeden z dôvodov dovolania bolo uvedené nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že táto námietka je dôvodná.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho s navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

V predmetnej veci okresný súd žalobu žalobcov o vyslovenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej 13. novembra 1992 medzi žalovanou 1/ ako predávajúcou a žalovanou 2/ ako kupujúcou zamietol. Darovacia zmluva medzi nebohou T. V. a žalovanou 1/ bola uzavretá 7. júna 1991, pričom žalovaná 1/ začala s predmetnou nehnuteľnosťou nakladať ako s vlastnou. Následne žalovaná 1/ 13. novembra 1992 uzavrela kúpnu zmluvu so žalovanou 2/, ktorou na ňu previedla nehnuteľnosti darované nebohou T. V.. Súd skúmal oprávnenosť držby – dobromyseľnosť držiteľa o tom, že mu vec alebo právo patrí, a to tak voči žalovanej 1/, ako aj voči žalovanej 2/. Výsluchom svedkov súd zistil, že žiaden z nich nemal pochybnosti o tom, že by nebohá T. V. mala trpieť na duševnú poruchu, ktorá by jej bránila chápať význam právnych úkonov. Vedela sa orientovať, vedela, kde je, čo práve robí, s kým sa rozpráva, navonok sa neprejavovala ako trpiaca nejakou poruchou. Ošetrujúca lekárka T. V., MUDr. R. K., sa vyjadrila, že nebohá T. V. nikdy nebola liečená v súvislosti s duševnými poruchami, a ona nikdy neuvažovala, že by u pani V. odporučila pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Na základe svedeckých výpovedí, ako aj ošetrujúcej lekárky súd dospel k záveru, že rozsah duševných zmien nebohej T. V. nemusel byť pri bežnej komunikácii postrehnuteľný. Súd uzavrel, že do doby oprávnenej držby pozemkov žalovanou 2/ možno započítať dobu, po ktorú pozemky oprávnene držala žalovaná 1/, a teda desaťročná vydržacia doba ustanovená § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre vydržanie nehnuteľnosti uplynula 7. júna 2001 (7. júna 1991 uzavreli nebohá T. V. a žalovaná 1/ darovaciu zmluvu), momentom ktorým sa žalovaná 2/ stala vlastníčkou predmetných pozemkov vydržaním. Vzhľadom na nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním žalovanou 2/, súd prvého stupňa žalobu zamietol. Krajský súd na rozdiel od súdu prvého stupňa (po zmene právneho názoru vyjadreného vo svojom predchádzajúcom rozsudku) po doplnení dokazovania uzavrel, že na základe zistení zo znaleckých posudkov zo spisu Okresného súdu Poprad sp. zn. 9 C 1592/98 na č.l. 18-25 a z posudku MUDr. E. L. na č.l. 113, žalovaná 1/ musela mať vedomosť o zmenách zdravotného stavu T. V. a bola si vedomá toho, aký zdravotný stav T. V. je, a teda aj toho, že nie je schopná darovaciu zmluvu uzavrieť ako osoba, ktorá si je vedomá, aký právny úkon uzatvára a aké dôsledky sú z tohto právneho úkonu. Z tohto dôvodu odvolací súd uzavrel, že obdobie držby predmetnej nehnuteľnosti žalovanou 1/ nebolo možné hodnotiť ako držbu dobromyseľnú so zreteľom na všetky okolnosti, a teda započítať toto obdobie držby do vydržacej doby žalovanej 2/. Na základe uvedeného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel (§ 220 O.s.p.).

Z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé (ako vyplýva z vyššie uvedeného), prečo odvolací súd nevzal do úvahy skutočnosti plynúce z rozsiahleho dokazovania vykonaného pred súdom prvého stupňa (výpovede svedkov ako aj vyjadrenie ošetrojúcej lekárky). Odvolací súd svoj právny názor oprel o dôkazy, ktoré vykonal v rámci odvolacieho konania (doplnil dokazovanie), pričom ostané doteraz vykonané dôkazy ostali bez povšimnutia a to bez odôvodnenia. Takéto rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno preto považovať za dostatočne odôvodnené a presvedčivé. V prípade, že odvolací súd nemal v úmysle vziať tieto dôkazy do úvahy, je potrebné bližšie zdôvodniť, prečo a na základe čoho dospel k takémuto záveru.

Odôvodnenie rozhodnutia musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci.

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti ako ani ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní/dovolaniach.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. októbra 2012

JUDr. Martin Vladík, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová